

Inclült BÉTSBOL Szeredán 21. Féb. 1787.

Római Sz. Birodalombéli Egyházi Történetek.

A 'kozelebb múlt 1786-dik esztendőben, edgy olyan nevezetes dolog történt a' Római Anya-fszentegyháznak piatszán, melynek párját edgy-nihány 100 eiztendök' elforgása alatt az Ekkléziái histó-riákban nem olvasunk: Jóltudja a' világnak tudósabb része, hogy azon Századokban, mellyekben a' tudatlanságnak sötétes fellege az Evangyéliomi tudomány-nak tiszta eget tfak nem egészszízen béborította, a' Pápai hatalom annyira nőtt, hogy a' szegény II. Henrik Római Császár kénytelenített télközepén, edgy-néhányod magával Romába gyalog utazni, és VII Kelemen Pápától, a' ki akkoris kedves Mathildisénél az Engelszburghan mulatozott, mezittelen fővel és lábakkal kegyelmet és Birodalmába való vissz-za állittatáft konyves szemekkel instálui. Ezis ugyan

nem kevés gyalázattára esett a' Keresztény világ-
nak: de sokkal nagyobb kár háromlott reájja a' Ro-
mai Nunciuskoknak, vagy Sz. Kémeknek e' Világnak
minden Tartományaiiba való kiküldetésekből, a' kiket
nemcsak önnön költségeken pompáson tartani, hanem
edgyfzeremind minden Ekklesiái külső és belső jussok-
kat azoknak szabad tetszésekre bizui kéntelenek vol-
tak minden Fejedelmek. Igy vólt ez Európának min-
den országaiiban eleinten; ily vólt a' Romai Sz. Bi-
rodalombanis; noha ezen Sz. Péter idegen halasztó-
ban való törvénytelen halázzálásnak fok magok jussok-
kat jólértő Fejedelmek számtalan izben ellenemondottan-
ak légyenis, az Ekklesiái Krónikáknak tabubizonylága fzerént. — A' mostani Romai Pápa VI
Pius ugy gondolkozván, hogy a' mit a' vámon elvesztett,
a' Harmintzadon vizsziha nyeri; elvégezte magában,
hogy ámbár eddig, semmi Nunciust nem vólt légyenis
Monokhiumban a' Baváriai mostan Uralkodó Fejedele-
nek Udvarában, ezen szokást talpra állittsa,
és oda Nunciust küldjön; ki midőn egész Pápai
hatalommal felruházratva a' múlt esztendőben
oda megérkezvén, az Ekklesiái dolgokban magának
tökéletes és határnélkül való júst kívánt vólna,
némely Német országi Papi Fejedelmek, a' magok
jussokat másnak engedni nem kívánván, elsőben
ő Szentségéhez folyomodni és kérni kívánták,
hogy ezen régi törvényes szabadságokkal ellenkező
dolgot ne tselekedne. De az Anyaszentegyháznak
látható nagy Feje félvén attól, hogy ez által
tsalhatatlansága motskot szenvedne, ezen szándékától
edgy pertznyireis elállani éppen nem akara.
Melyrenézve, a' múlt 1786 esztendőben Kisalfizony
havában, a' *Moguntziái* és *Salzburgi* Érsekek,
a' Romai Tsázzári Felséghez, mint a' Romai

Birodalom' fő Igazgatójához és oltalmazójához folya-
 modván, és ezen dologban valamint tanácsot, ugy
 fejedelmet kérvén, ő Felségétől elkezdett munkájok
 nem csak jóvá hagyatott; hanem az egész R. Sz.
 Birodalomnak Uralkodó Fejedelmei hathatós feleleté-
 vel arra intettek, hogy önnön nyakokat a' Romai
 járom alól, melyet olly sok Századoktól fogva huzni
 kéntelenek voltak, kivévén, előbbeni Iftentol ada-
 tott Fő-Papi és Püspöki jussokat vissza szerezzék. —
 Melynek törvényesen való vissza szerzésére a' *Mo-*
guntziai, Trevirumi, Coloniai és Saltzburgi Érse-
keknek Biztosli (Comissáriusli) Amisiában egyben
 gyülvén, és önnön Urok' és a' Pápa között táma-
 dott pert meghányrón vetvén, sokáig függöben tar-
 tották a' tudos világ' várakozását, hogy vallyon ugyan
 ezen R. Sz. Birodalombéli Papi Fejedelmek en-
 gedneké a' Sz. Atya kivanfágának inkább, mint a'
 magok jussaiknak. — Azon Biztosok' gyűléseknek
 megirt Históriájából, a' melyis ezen folyó elzendo-
 nek elején Lipsiában és Frankfurtban (ezen titulus
 alatt: „Az Amisiái Gyűlésnek Végezései, melyeket
 a' R. Sz. Birodalombéli 4 Érsekek magok kezek al-
 írásaikkal megerősítettek, a' Tsászári Felségnek jóvá-
 hagyó feleletével egyetemben valóságosan kiadattat-
 tak Lipsiában és Frankofurtumban 1787) világ elei-
 be botsáttatott, mindenek világosan kiteszenek.

Ezen irásnak elein jelentik a' fellyebb említett
 4 Érsekek, hogy ők a' F. Tsászártól ígért oltalom és
 fejedelem által felferkentetvén, Püspöki jussoknak,
 melynek gyakorlásában már edgynéhány Századok-
 tól fogva a' Romai Sz. széktől megakadályoztattak, ki-
 keresésére és helyre állítására egész erejeket vetni
 fogják. Megésmerik ők (a' mint ezen Könyvben írva
 vagon), hogy a' Romai Pápa légyen ugyan, és ma-
 rad-

radjon az Anyaszentegyháznak Feje és gondviselője, és az edgyeffélgnek középpontya. Tartoznak minden Kathólikusok ezen Fő eránt minden Ekklesiái engedelmlemmel és tisztelettel lenni; de egyéb méltóságai és különös jussai, a' mellyek az Ekklesiái Főséggel az első Századokban edgybe nem vóltanak kottetve, hanem idovel, az *Isidorus'* végezéseiből, a' Püspökölnek nagy lárokkal folytanak, de a' mellyek mostanában költötteknek és hamissloknak lenni eléggé megpróbáltattak; azon Ekklesiái jusra éppen nem tartoznak, hanem tfak a' Romai Udvar által költettek; melyrenézve, minekqtánna a' Romai Sz. Széken tett minden próbák sükeretlenek lettenek vólna, hatalmok vagyon arra a' Püspökeknek, hogy Istentől adatott jussaikban a' F. Tsászári segedelem által tökéletesen helyre állittassanak. — Illyetén okoskodásainak okai, azoknak következéseivel egyetemben ezen munkátskában feljegyeztettek, mellyeket a' Tudós Olvófcóknak kedvekért rövideden itten lesfogok írni:

„ A' Püspököknek, mint az Apostolok' követőinek, Helytartóinak tellyes hatalmok vagyon a' kötésre, és öldözásra minden történetekben, mellyekben az Anyaszentegyháznak arra szuksége vagyon; melyrenézve minden Püspökségeiben lakó személlyek, a' Vallásnak külső és belső dolgaiban nékiek alájok vettettek. Püspökségeikben lévő Papjoknak, önön Fő-Páfstoroknak hírek és engedelmekek nélkül, semmi Ekklesiái dologban mássivá folyyamodni nem szabad. Semmi különös szabadságoknak (Exemptio) helyye nints, hanemha ezt a' Romai Tsászár megerosította, és a' Birodalom közönségesen bévette. A' Szerzetesek nem kötelesek a' magok Generálissáiknak vagy más a' Birodalmon kívül lévő fejeknek engedelmeskedni — „2) Minden Püspököknek jussok vagyon

a' Törvényadásra, és ha elegendő okok vagon, az azokból való feloldásra, p. o. vagon hatalmuk a' Szerzeteseket, bizonyos okokból, tett fogadásaikból feloldozni. — „3) Jussok vagon a' Püspököknek némely szent Rendeléseknek vagy hagyományoknak más hasznosabb, és a' köz jóval inkább megedgyező végre való által fordítására. — 4) Minden másut ke-refett feloldoztatások (Dispensatiók) hasznosalanok és a' Romai Bullák, vagy Pa:antsolatok nem köte-lezhetnek fenkitis, a' Püspököknek megedgyezéseknélkül. 5) A' Pápai Követségnek többé helyek nintsen, és a' Római Nunciások ezután csak mint Pápa Követtyei, ugy fognak tekintetni. — „ Az Apostoli fő, és all-Iróknak, Notáriusoknak Német országban gya-korlotthivataljoknak helye nem léfzen, hanem ha azok előre megvizáltatnak, és a' Püspöki Jegyző Köny-vekbe (Márticulákba) feljegyeztetnek. — „ Egyez-dül csak a' Püspököknek vagon hatalmuk a' Papi jövedelmek eránt való rendelés tételre. — „ A' 6-dik Punktumban panaszkodnak a' Püspökök a' Concordatumok, az az: a' Pápának a' R. Sz. Bi-rodalombéliekkel való megedgyezések ellen, és 7-szer elvégeztetett, hogy semmi idegen Nemzetbéli Pap, a' Német Birodalombéli Papi jufnak eléréfere alkal-matos ne légyen, hanemha ezen Birodalomba előbb magát Hazafisittya, indigénáltattya. 8) A' Rómá-ban költ öldozások, Dispensatiók a' Birodalombéli Ekklesiái törvényeket felnem bonthattják. 9) VII. Gergely Pápa által talált, és IX. Gergely Pápa ál-tal Törvénybe vett Püspöki éfküvés, mellynek nem annyira az Ekklesiái engedelem, mint a' jobbágyi köteletség tzélja; tovább annyival inkább meg nem áthat, mivel a' Birodalombéli Püspökök az által ol-
lya-

lyatén dólgoakra köteleztetnek, mellyeket a' Birodalommal való szoros kötelelőgek szerént éppen meg nem tarthatnak; melyrenézve edgy ollyatén esküvés formáját kellett béhozni, mely mind a' Páp felsőfégével, mind a' Püspöki jussokkal megedgyezzen. — „ 10) Minthogy a' Római Püspökségek a' Püspökségért, és a' Romában készült Püspöki Palástjókért fizetni szokott nagy summa által igen nyomtattnak, óhajtatik, hogy ezen taxák az Erfségeknek és Püspökségeknek jövedelmekhez képest 2 Ezszendők elforgása alatt tartandó Nemzetbéli Papi-gyűlésben, vagy ha ez tökéletességre nem menne, a' Tsászári Felső és az egész Birodalom által meghatározattnak. Hogyha pedig az ily korayülállások között a' Romai Udvar ollyatén Palástot adni, vagy a' Püspököt megerősíteni nem akárná; (mivel Palástot adni csak annyit tézzen, miut az ujj választott Püspök hivataljában megerősíteni, mely alkalmatossággal a' Pápák edgy kis nyakravaló Viola színű Palástot szoktak az ujj Püspöknek 40 - 50 - 60 s több ezer forintokért küldeni, mely Palást tulajdonképpen 1000 krajtzárt sem ér) a' Birodalombéli Erfségek és Püspökök fognak a' régi Egyházi fenytékben edgy ollyatén eszközt találni, mely által a' Romai Széknek tartozó illendő tiszteleteknek és engedelmes ségeknek megtartása mellett, a' magok Erfséki és Püspöki hivataljokat, a' Tsászári Felsőnek óltalma alatt fogják minden akadály nélkül gyakorolni. — A' többi máskor.

Elegyes Tudósítások.

A' mi F. Monárkhánk kívánt egésséges állapotjának közepette a' maga Birodalmainak Körányozó Székeit a' métellyes Tagoktól tisztítván, é
annak

annak állapotját az igazság' egyenes finormértéki-
re huzni kívánván, a' tsalárdfág' Műhelyében ta-
nult Tisztviselők' helyet egyenes szívü, és kö-
zönséges hafzonra született érdemes férfiakkal foglal-
tattya; főt nem régiben kegyelmesen parantsolni méltó-
tótata, hogy azokat a' Tiszteket, kik a' magok
adóflágokat bizonyos idő alatt megnem fizetik, a'
a' Tanáts-szűckek' Présesi minden fellyebbvaló jelen-
tésnélkül utnak ereszfűzék. A' Hiteleseknek az
adóflágot az illetén Tisztek' fizetéséből huzzák
le, mindenkor tsak annyit adván az ilyeneknek ke-
zekbe, a' mennyivel élhetnek; és ha a' Préses az
ilyeneknek hibáit elhalgatja, maga fog róllok számol-
ni. Ha valakik az illetének közzül, vagy hozfűzas
nyavallya által lennének az adóflág' szerentfélenei,
az ilyeneket tartoznak ő Felfégének jelenteni, hogy
mód találtassűk felfegittetésekben. — Nemis tsuda
hogy az adóflág, és a' Királyi Caslába való titkos
kotoráfűzas annyira elbatalmozott; mert szemünkél
látjuk, hogy edgy Kantzalistának Felesége, kinek
tsak 400 forint fizetése, olly pompáson lépik a'
Világ' eleibe a' Bési Játéknűző helyen, mint az első
Hertzegnű. — Edgy Bankó hivatalnál lévő ifjú Tisztetske,
kinek 600 forint fizetése, sem Felesége, sem gyer-
meke, azon kívül szűleitolis fegittetik, a' minthogy egy-
szer 4000 forintnyi adóflágát fizetése édes Attya,
a' napokban 25 ezer forint adóflágért vonaték rá-
mára. — Noha trű: ő Felfége, és a' Papi Tanáts
bizonyosá tette a' Papokat nem régiben arról, hogy
az Adám' megelevenedett óldaltsontját vásárolniak
tellyesűlűggel megnem engedtetik; mégis a' napok-
ban ujra instántziát adánakbé a' Monárkhának edgy
nehányon, ennek megnyerésűért; mely instántziára
legot-

legottan tudtára adá ő Felfége a' Papi Commissiónak, hogy a' legelső Pap, ki e' végre infálni fog, a' Bolondok' házába zárattatik. E' jó' hír, a' szakáts-
 nékra nézve. — Az egek gyöznék leinni azt a' Cze-
 remóniát, mellyek a' F. Muszka Tsászárné már bi-
 zonyoson elkezdett uttyát megelőzték. Elégaz,
 hogy elindult, és a' viszketeges eszü Politikusoknak
 nem kis szeget ütött csak azzalis fejekbe, hogy a'
 nagy Hertzeg fiait magával elvivén, nem tudhatták
 bizonyoson, ha magáté, vagy a' nagy Hertzeg
 fiát szándékozik koronáztatni; minthogy a' Nagy
 Hertzeg és Hertzegné is Pétervárából, és Musz-
 Országból eltávoztak. — A' Felféges Tsászárnak
 ezen uttyát, ezen hónapnak végére, vagy a' jövőnek
 elejére tsalhatatlannak határozzák, ki már nem
 Mohilofelé, hanem egyenesen Kersonésusnak indul,
 kéfértetvén fő Hadivezér *Kinszki*, és sok nagy
 Férfiakon kívül, kerefsztul a' Pusztákon, a' *Barkó* Magyar
 Huszár fergétől, és más Lovas néptől. s. t. —
 A' Hazugságtól irtózván, nem merjük a' Törökről
 a' közönséges híreket írni. Olly hírek repdesnek
 Konstantzinápoly felől, hogy a' Török a' *Mahu-
 med Zászlójar*, mely a' Kerefsztényekkel való had-
 nak a' jele, már kifüggefztette, és hogy az Egyip-
 tomban hadakozott seregétis azért hívta volna visszla,
 hogy az Európai Septemvirális Tábla végezéseinek
 szaga alattomban orrába hatott; de ezek mind
 csak következhetők. —